

Eurygaster integriceps Put'un Coğrafi Yayılışı Hakkında

Niyazi LODOS

Ankara Ziraat Mücadele Enstitüsü

Süne'nin (Resim : 1) Anadolu'muzun güneydoğu Vilâyetleri ile bütün orta doğu memleketleri ekinlerinde mühim zararlara sebep olduğunu bugün artık herkes bilmektedir. Bundan başka, Kuzey Afrika, Güney Fransa, İspanya, İtalya, İsviçre, Almanya, Macaristan, Doğu'da Balücistan'a kadar yayılan memleketlerde de *E. maura* L. nev'i (4)

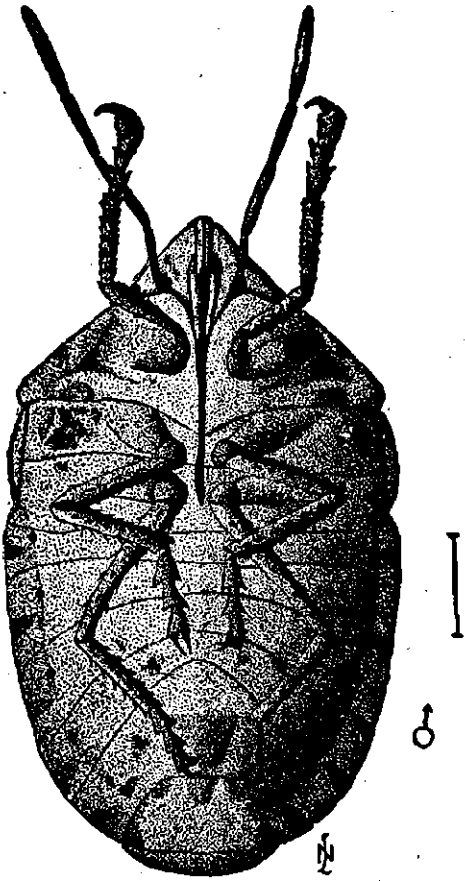
yayılmış olup buralarda zaman zaman ehemmiyetli şekilde zararlar ıka etmektedir. Fakat devamlı olarak her sene memleket ekonomisinde büyük meblâğları bulan zararlarını ise, Türkiye, Suriye, Rusya, Irak ve bilhassa İran'da yapmaktadır.

Sonuncu memlekette yalnız Tahran bölgesi tarlalarında 1946-1947 yıllarında yaptığı zarar, 100 milyon Rial yani aşağı yukarı 70-80 milyon Türk lirasıdır ki (Alexandrov: 1948) bu, böceğin nasıl korkunç bir düşman olduğunu göstermeğe yeter bir delildir.

Bizde de doğu İllerimizde 1929 senesinde Süne'nin yaptığı zararın, yarım milyon Türk lirası olduğu söylenmektedir. (Zwölfer W. 1942).

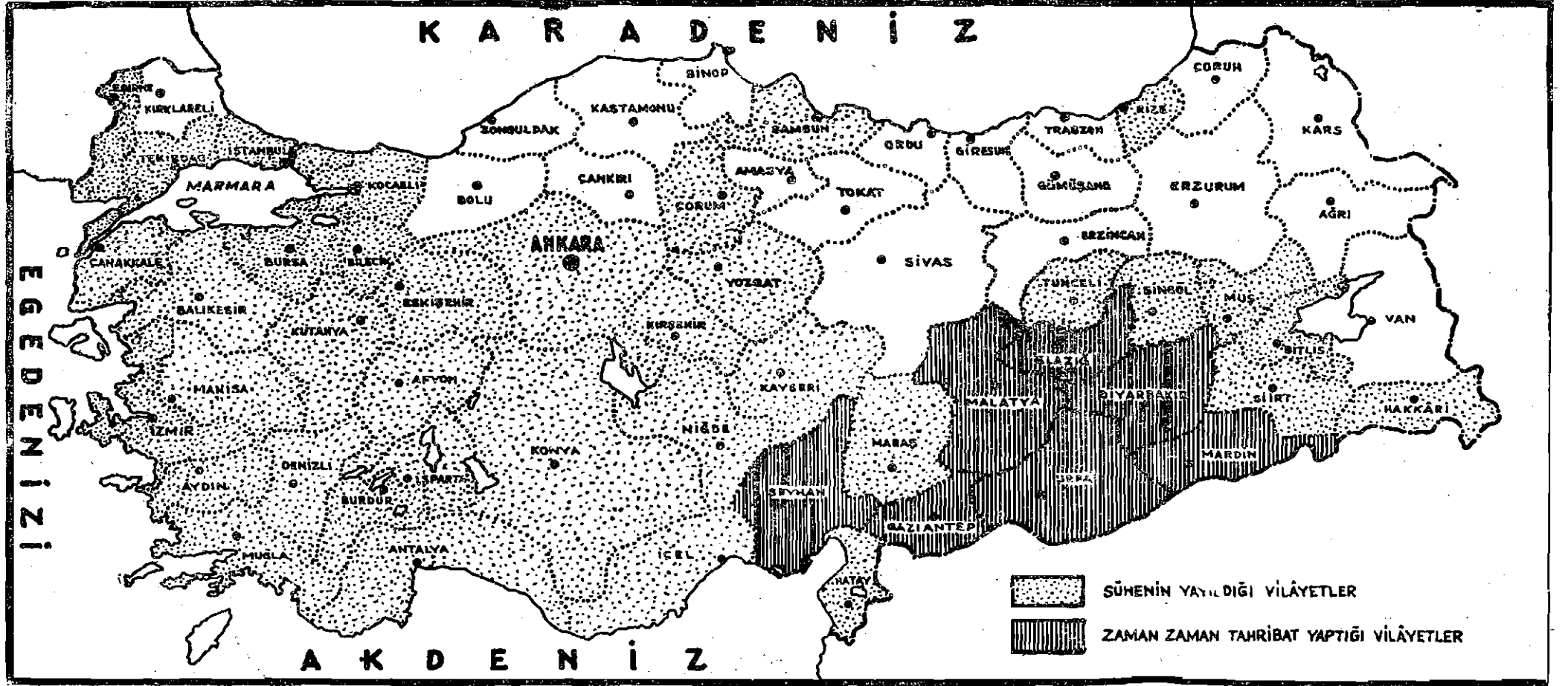
Bu itibarla çok mühim olan bu zararının coğrafi yayılışına şöyle bir göz atmak yerinde olacaktır.

Bu böcek Anadolu'nun hemen hemen her tarafına yayılmış bulunmaktadır. Ege bölgesi, Orta ve Güney Anadolu ve Marmara bölgesi İllerinden bir çoğunda bulunmakla beraber, kesafet az olduğundan yaptığı zarar da ehemmiyetli değildir. Buna mukabil güney doğu İllerinde her sene önemli zararlara sebep olmaktadır. Bu bölgede, 1940' tan itibaren tutulan kayıtlara nazaran, zarar gören İller şöylece sıralanmaktadır : Di-

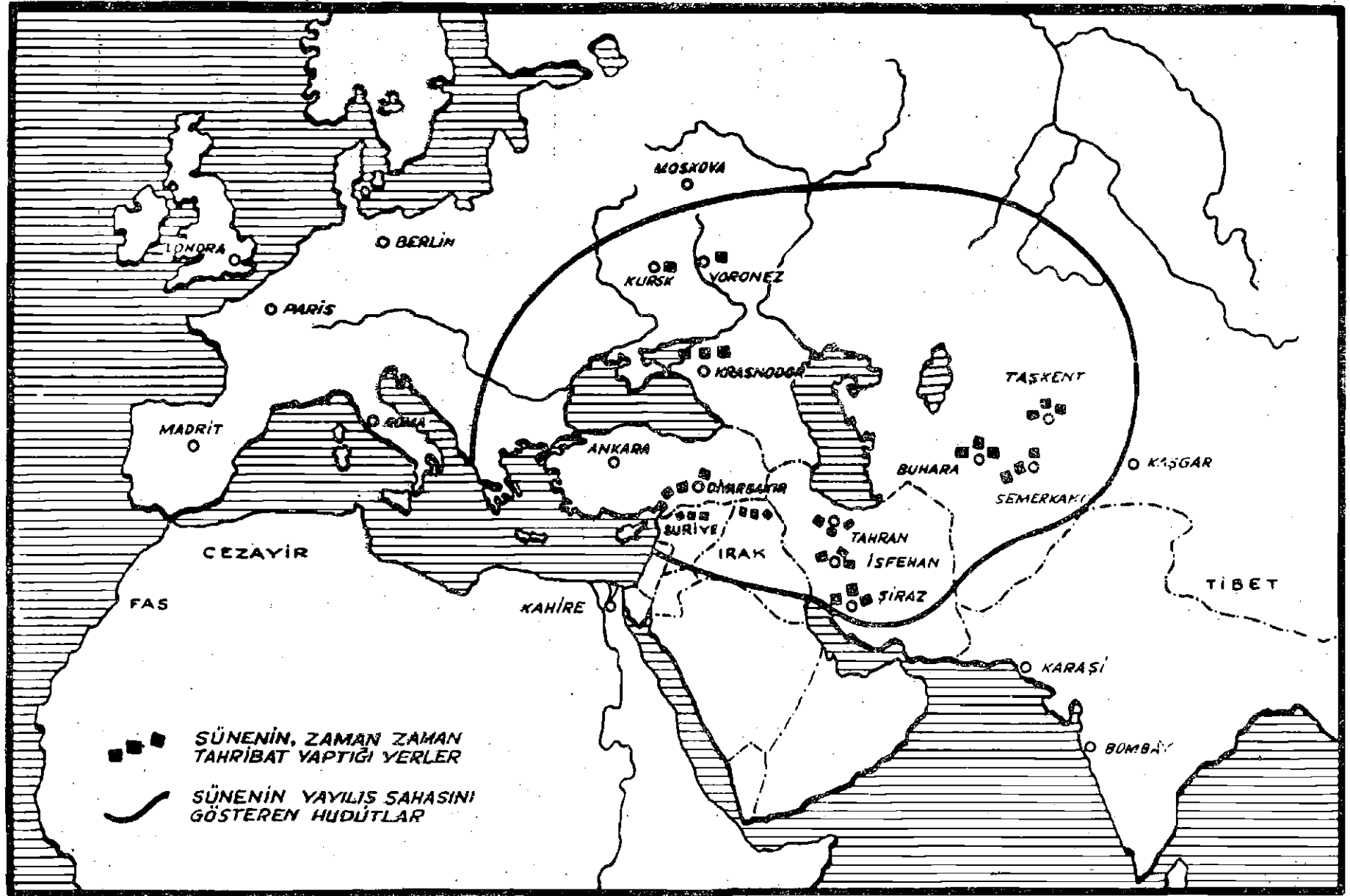

(Resim : 1)

Süne'nin alttan görüntüsü (Orjinal)

(Harita : 1)

(Harita : 2)

yarbakır, Urfa, Mardin, Malatya, Elâzığ, Tunceli, Gaziantep. Bu illere dikkat edilecek olursa, istilânın bir ilde dahi buğday ekilen tarlaların hepsinde olmadığı, bilâkis bazı köyler veya nahiyelere, hattâ bunların da bazı tarlalarına inhisar ettiği görülür. Netekim üç senedir Diyarbakır dolaylarında yapılan devamlı tetkikler bunun doğruluğunu ortaya çıkarmış bulunmaktadır.

Süne'nin Türkiye'de coğrafi yayılışını gösteren harita 1, gözden geçirilecek olursa *E. integriceps*'in Türkiye'nin hemen her tarafında bulunduğu görülür. Harita da boş kalan yerlerde Süne'nin bulunmasını tabii karşılamak icap ederse de, bu illerin boş bırakılması, buralardan her hangi bir şikâyetin yaki olmaması, nümine gönderilmemesi veya Entomolog'ların buralara gidip araştırma yapmamasında veyahut da gördüklerini neşretmemesinde aramak doğru olur. Zira Zwölfer'in de (1942) kaydettiği gibi Türkiye; Süne'nin dünyadaki yayılış sahasının ortasında bulunmaktadır. Filhakika (harita: 2) de de gösterildiği veçhile, Süne'nin Kuzey sınırı Vorenez ve Kursk vilâyetlerinin kuru ve yarı kuru mıntıklarına kadar uzanmaktadır. (Zhu-kovskii : 1944).

Doğuda yine Taşkent, Buhara, Semerkant, Kırgızya, Khaska - Darya'ya, güneyde İran'ın İsfahan, Şiraz, bundan başka Suriye, Irak, batıda Yunanistan'da bulunmaktadır.

Böylece Anadolumuz, Süne'nin coğrafi yayılış sahasının ortasında bulunması sebebiyle her tarafında

az vey çok miktarda bulunmasını tabii karşılamalıdır. Netekim yapılacak esash araştırmalardan sonra, (harita 1) de Süne bulunmamış olarak gösterilen illerde de bu böceğin bulunması kuvvetle muhtemeldir.

Yukarda anlatılanlardan çıkan netice; Anadolumuz bu zararlıya karşı nazik bir durumda olup her zaman bu müthiş düşmana karşı müteyakız davranmamızı icap ettirmektedir.

LİTERATÜR

- ALKAN B. : 1948 Orta Anadolu Hububat zararlıları. Ankara Üni. Zir. Fak. S. 1.
- ALEXANDROV : 1948. Tahran : Entomologie et phytopathologie Appliquees.
- ARNOLDI : On the food relations of *E. integriceps* in the Highland and western Uzbekistan (1944).
- ARNOLDI, K. V. : On the Conditions and phases of the spring trasition of *E. integriceps* to active life as observet in south-western Uzbekistan (1943).
- ARNOLDI, K. V. : On the oecology and Biocoenology, of *E. integriceps* when hibernating in the basin of the Kashka - Darya (1944).
- BUNDEL, A. A., PSHENOVA, K. V., and KRETOVICH, V. L. : Mechanism
- FAES, H., STAEHELIN M. et BOVEY P. : Le defense des plantes cultivées (1950)
- FEDOTOV : Relations between *E. integriceps* and phasid Flies parasitic on the Bug, and phasids as a Means for contralling it (1944).
- GIU SEPPE DELLA BIFFA : Gli insetti Dannosi All' Agricoltura E I Moderni Metodi E Mezzi Di Lotta (1949).
- MESNIL, L. et BALACHOWSKY, A. : Les incestes nuisible aux plantes cultivées. 1935.
- POUTIERS, R. : Parasitologie Agricole, 1948.